

مطالعه تطبیقی شاخص‌های موثر در طراحی مجموعه‌های فرهنگی همایشی با نگاه تعامل و پیوند فرهنگی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۶/۰۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۷/۱۰

کد مقاله: ۷۵۵۹۶

فائزه عبد التاجدینی^{۱*}، زهرا مشرفی^۲، سجاد مظفریان^۳

چکیده

مجموعه‌های فرهنگی و همایشی به عنوان فضاهای جمعی همواره محلی جهت تعاملات مردم و جوامع انسانی بوده‌اند و لذا نیاز به نگاه ویژه در طراحی آنها می‌تواند در نقش تعامل مردمی و طراحی عام پسند تاثیرگذار باشد. یکی از معضلات معماری امروز مجموعه‌های فرهنگی و همایشی ساختارهای بیشتر عملکردی و کارکردی فضاها بوده که بیشتر جنبه خدمات فضایی در آنها مطرح است و به جنبه‌های معماری ایرانی و اسلامی و بعد هویتی این مجموعه‌ها در طراحی توجه چندانی طی سالیان گذشته نشده است. لذا هدف از پژوهش حاضر بررسی نگرش‌های موثر در طراحی مجموعه‌های فرهنگی همایشی از بعد کالبدی و محیطی می‌باشد. سوال اصلی تحقیق بدین گونه است که: مولفه‌های موثر در طراحی مجموعه‌های فرهنگی همایشی کدامند؟ روش تحقیق به صورت توصیفی تحلیلی و با استفاده از مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای و بررسی نمونه‌های موردی در استخراج نتایج می‌باشد. نتایج تحقیق بدین گونه است که معماری در نگاه تعامل و پیوند فرهنگی از نظر الگوهای درونی و مفهومی معماری ایرانی اسلامی (شامل پیام‌ها، معانی و رمزها)، توجه به طبیعت و همچنین همخوانی کامل با زمینه فرهنگی محدوده مورد مطالعه در طراحی مجموعه‌های فرهنگی و همایشی نقش موثری دارد.

واژگان کلیدی: واژه کلیدی، واژه کلیدی، واژه کلیدی، واژه کلیدی، واژه کلیدی،

۱- کارشناسی ارشد معماری، دانشکده فنی و مهندسی، واحد صفادشت، دانشگاه آزاد اسلامی، صفادشت، ایران (نویسنده مسئول)
faeze tajedini@gmail.com

۲- کارشناسی ارشد معماری، دانشکده فنی و مهندسی، واحد صفادشت، دانشگاه آزاد اسلامی، صفادشت، ایران

۳- گروه معماری، دانشکده فنی و حرفه‌ای، کرج، ایران

مرکز همایش های فرهنگی مکانی جهت برخورد ها و تعاملات مردمی از نظر فرهنگی، اجتماعی و سیاسی می باشد که این مکان می تواند شاهد حضور فعالیت های فرهنگی و سیاسی در جهت ارتباط بهتر با مراکز و سازمان های مرتبط و ذریع باشد. وجود چنین مرکزی نه تنها می تواند موجبات پیشرفت شهر را فراهم کند، بلکه می تواند اولین مکانی جهت اعتلای معماری منطقه از نظر پیشرفت تکنولوژی در کنار مقوله فرهنگی باشد. (مداحی؛ عابدی و اکبری، ۱۳۹۵). مشکل اعظم ساخت و سازها و طراحی های جدید در وادی مکان های گردهمایی و تعاملی نبود نگرش های معنایی از بعد بوم و مرز و زیست و اقلیم در معماری امروز است که تلنگر اصلی تحقیق نیز بر همین مبنا استوار است و چالش اصلی همین نبود دیدگاه های معنایی از نگاه فرهنگی و مذهبی و پذیرفتن ایده های غربی گرایانه در گمراهی زمانه است. در این راستا توجه به نگرش های تعامل فرهنگی در طراحی و اصول کالبدی در قالب معماری برخواسته از الگوهای معماری بومی می تواند راهگشای ایجاد پیوند و تعامل انسان با جوامع و ارتباط بهتر اقشار مردم در این مکان های عمومی باشد. با توجه به عمومیت همچنین مکان هایی، حضور افراد در مکان و ایفای نقش فعال در فضاهای جمعی از حس مکان نشأت می گیرد و مکان به واسطه محدود کردن روابط اجتماعی در قلمرویی مشخص، احساس تعلق به گروه را پدید آورده و تقویت می کند و بدین ترتیب بر تراکم روابط چهره به چهره می افزاید. (سرمست و متوسلی، ۱۳۸۹) از طرف دیگر الگوی بوم گرایی معماری ایرانی به عنوان متد کارکردی پژوهش نگرش توجه به فرهنگ و خرد جمعی و منطقه ای و بستر منطقه را مورد نظر قرار می دهد. راه های چندی برای طراحی ساختمانی جدید به صورتی همگون و موافق با نگرش های فرهنگی بستر و منطقه مورد مطالعه اش وجود دارد. از یک سو طراح می تواند عینا عناصر معماری اسلامی را از ساختمان های اطراف کپی کند و از سوی دیگر از فرم های کاملا جدید برای دگرگون کردن و بهبود بخشیدن ویژگی های بصری ساختمان های موجود بهره جوید. (مهروی پور، ۱۳۷۷). نظریه طراحی معماری تعاملی مبتنی بر پیروی از اصول فرهنگی همگام با پذیرفتن نگرش های تعاملی دیگر ملل به عنوان راهکارها و یا راهی میانه رضایت بخش است، مشروط بر اینکه با مهارت انجام گیرد. در هر شرایطی اگر به جای سبک های تقلیدی و یا نوآوری های افراطی، روابط بصری مستحکم و روشنی به وجود آمده باشد، مایه آزردهی بصری نخواهد بود (برولین، ۱۳۸۳). لذا در این راستا سوال پژوهش بدین گونه است که: انگاره های معماری تعاملی با نگاه پیوند فرهنگی در معماری مرکز همایش های ملی منطقه ای کدامند؟ و چه عواملی از معماری ایرانی در طراحی مجموعه همایش های ملی از نظر تعامل فرهنگی می توانند نقش موثری داشته باشند؟

۲- پیشینه تحقیق

حسن پور و سلطان زاده (۱۳۹۵) در پژوهشی تحت عنوان "عوامل پس زمینه تحولات معماری معاصر ایران در دوران پهلوی دوم و مقایسه تطبیقی آن با ترکیه" نگاه روشنفکرانه را اینگونه عنوان می کند که: نگاه ملی گرایی که در زمان پهلوی اول بر پایه دیدگاه های غیرسنستی و تمایل به حکومت سکولار وجود داشت در زمان پهلوی دوم نیز پی گرفته می شود. در این راستا انجمن آثار ملی نخستین تلاش های خود را در جهت بنای آرامگاه مشاهیر ایران آغاز میکند. آرامگاه بوعلی سینا طراحی شده توسط جوان ایرانی فارغ التحصیل دانشکده هنرهای زیبا، (هوشنگ سیحون) آغازگر تحولی در معماری معاصر ایران می شود که وحید قیادیان آن را معماری نوین ایرانی می نامد. سالهای ۱۳۳۲ تا ۱۳۴۲ سالهای بروز و گسترش معماری مدرن به سبک بین الملل و سال های پیشرفت و توسعه تکنولوژی در آثار معماری به شمار میرفت. معماری این دوره تغییر اساسی در طرز تفکر معماران داخلی، عملکرد و تکنولوژی ساخت ایجاد کرد و دیگر رفته رفته معماری ایران با گذشته خود فاصله بسیار گرفت. این فاصله از نظر برونگرایی عملکردی و بلندمرتبه سازی اقدام جدیدی بود که تا آن زمان توان ساخت چنین بناهایی در ایران وجود نداشت.

حسنی (۱۳۹۳) در مقاله پژوهشی تحت عنوان "تالار شهر، نمادی از تعامل میان مردم و شورا و طراحی آن بر اساس معماری پایدار (نمونه موردی شهر مهاباد) اینگونه بیان می کند که: تالار شهر به عنوان یکی از مردم مدارترین ساختمان های عمومی شهر، مکانی برای انجام کلیه امور اجتماعی شهر می باشد. معماری مجموعه می تواند با گردآوردن مردم جامعه به دور هم و فراهم آوردن شرایط مشارکت آنها در امور سیاسی و اجتماعی جامعه شان را به سمت پایدار شدن سوق دهد. تالارهای شهر باید بگونه ای طراحی شوند که توأمان پاسخگوی نیازهای فضایی شورای شهر و نیازهای فرهنگی و اجتماعی شهروندان باشند. کارآیی این بناها بستگی تام به فضاهایی دارد که امکان مشارکت مردم را در امور شهر فراهم نماید. آنچه در طراحی ساختمان آن بایستی مد نظر باشد، طراحی مدلی معمارانه از مردم سالاری و اصل بر حل شدن در بافت شهری، شفافیت و آزادی باشد.

عسگریان و جهانگیر (۱۳۹۵) در مقاله پژوهشی خود تحت عنوان "تالار شهر با رویکرد تعاملات اجتماعی اینگونه عنوان می دارند که: تالار شهر به عنوان ساختمان عمومی مردم مدار و نمادی برای تعامل شهروندان یکی از ملزومات طراحی معماری شهری مدرن می باشد نقش این فضا در القای حس تعلق، پویایی و تحرک در شهروندان و در حقیقت حفظ تعاملات اجتماعی شهر بسیار با اهمیت بوده و توسعه فرهنگی و اجتماعی از یک سو و دولت از سوی دیگر می باشد با طراحی تالار شهر گام موثری جهت خلق یک اثر معماری با توجه به تعاملات اجتماعی برای گردهمایی و مشارکت مردم و دولت برداشته شود.

جدول ۱- مقایسه تطبیقی نظرات اندیشمندان و صاحب نظران

صاحب نظر	عنوان مقاله یا کتاب	سال	برداشت از نظریه
حسن پور و سلطان زاده	عوامل پس زمینه تحولات معماری معاصر ایران در دوران پهلوی دوم و مقایسه تطبیقی آن با ترکیه	۱۳۹۵	دغدغه دستیابی به معماری خودی و برخوردار از هویت ملی
حسینی	تالار شهر، نمادی از تعامل میان مردم و شورا و طراحی آن بر اساس معماری پایدار؛ نمونه موردی شهر مهاباد	۱۳۹۳	مکانی برای مشارکت مردمی / مکانی بر حل شدن در بافت شهری، شفافیت و آزادی / مطلوبیت و خوانایی
عسکریان و جهانگیر	تالار شهر با رویکرد تعاملات اجتماعی	۱۳۹۵	تالار شهر به عنوان ساختمان عمومی مردم مدار و نمادی برای تعامل شهروندان و القای حس تعلق، پویایی و تحرک در شهروندان است.
برزگران و همکاران	جستاری در باب بررسی منطقه گرایی در معماری	۱۳۹۵	نگرش های بوم زیست و بوم گرایی و منطقه گرایی، در زمان حاضر می تواند بر جنبه های انعطاف پذیر و بازآفرین خویش تاکید کرده و در فرایندهای منطقه گرایی واقعی حیات اجتماعی، میان معماری، انسان، فرهنگ، و محیط مصنوع پیوند برقرار سازد.
نیک نفس	بازنگری در طراحی تالارهای شهری با تاکید بر ارتقاء مشارکت اجتماعی و مدنی	۱۳۹۵	وجود چنین مرکزی با پیروی از الگوهای بومی و زیستی نه تنها می تواند موجبات پیشرفت شهر را فراهم کند، بلکه می تواند اولین مکان برای ظهور گروه های کوچک با افکاری وسیع تر از جغرافیای شهری نیز باشد.
زادگان افشرد	فضای گفتگوی شهر تهران - طراحی تالار و میدان شهری تهران	۱۳۹۰	ایجاد مجموعه تالار و میدان شهری تهران، سبب افزایش مشارکت شهروندان، اعتلای حقوق شهروندی و فرهنگ سیاسی جامعه گردیده
خستو و رضوانی	عوامل موثر بر سرزندگی فضاهای شهری خلق یک فضای شهری	۱۳۸۹	اهمیت فضای تعاملی در بعد شهری را بیان می کند و همچنین بیان می کند که فضا باید به گونه باشد که مردم بیایند و بمانند

خستو و رضوانی (۱۳۸۹) در پژوهش خود اینگونه بیان می کنند که؛ یک فضای شهری که در آن حضور تعداد قابل توجهی از افراد و تنوع آن ها (سن و جنس) در گستره زمانی وسیعی از روز که فعالیت هایشان عمدتاً به شکل انتخابی یا اجتماعی بروز می یابد به چشم می خورد فضای سرزنده است که در دامنه وسیعی از روزانه، انواع افراد خود و نه از روی اجبار به آنجا آمده و لحظاتی را در فضا سپری نمایند؛ به عبارت دیگر یعنی فضا باید به گونه باشد که مردم بیایند و بمانند.

برزگران و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی تحت عنوان «ستاری در باب بررسی منطقه گرایی در معماری» اینگونه عنوان می کنند که؛ منطقه گرایی، در زمان حاضر می تواند بر جنبه های انعطاف پذیر و بازآفرین خویش تاکید کرده و در فرایندهای منطقه گرایی واقعی حیات اجتماعی، میان معماری، انسان، فرهنگ، و محیط مصنوع پیوند برقرار سازد این نیست که از عناصر محلی قابل دسترسی استفاده کرد یا از شکل ساختمان دیگری که متعلق به اجداد و نیاکان ماست تقلید نمود بلکه چیزی است که در جهت بهبودی قدم بر می دارد و وظیفه منطقه گرایی، تجدید در باره معماری، با توجه به مفهوم منطقه است و هدف منطقه گرایی، ایجاد تنوع در عین سود بردن از مزایای جهانی است. (برزگران و همکاران، ۱۳۹۲)

زادگان افشرد (۱۳۹۰) در پایان نامه خود تحت عنوان "فضای گفتگوی شهر تهران - طراحی تالار و میدان شهری تهران" اینگونه عنوان می کند که؛ ایجاد مجموعه تالار و میدان شهری تهران، علاوه بر فراهم آوردن فضای لازم برای فعالیت بهینه شوراها و تشکلهای مردمی سبب افزایش مشارکت شهروندان، اعتلای حقوق شهروندی و فرهنگ سیاسی جامعه گردیده و به عنوان نمادی از هویت و اصالت فرهنگی و تاریخی یادآور می گردد که شهر همواره به فضایی خودجوش برای برخورد شهروندان و مشارکت آنان نیازمند است.

نیک نفس (۱۳۹۵) در پایان نامه کارشناسی ارشد خود تحت عنوان "بازنگری در طراحی تالارهای شهری با تاکید بر ارتقاء مشارکت اجتماعی و مدنی؛ نمونه طراحی: تالار شهر بابل" اینگونه بیان می کند که؛ چنین مکانی در مقیاس جهانی می تواند جایی چون سازمان ملل، سازمان یونسکو و امثال اینها باشد که کشورهای مختلفی در آن عضویت دارند و هر ساله نشست های مختلفی در آنها برگزار می شود و در مقیاس کوچک شهری نیز می تواند مکانی چون تالار شهر باشد. وجود چنین مرکزی نه تنها می تواند موجبات پیشرفت شهر را فراهم کند، بلکه می تواند اولین مکان برای ظهور گروه های کوچک با افکاری وسیع تر از جغرافیای شهری نیز باشد.

۳- روش تحقیق

روش تحقیق در این پژوهش از نوع کیفی و به صورت توصیفی تحلیلی است. ابزار و روش گردآوری تحقیق شامل مطالعات کتابخانه‌ای، اسنادی و متون معتبر و نزدیک با موضوع پژوهش می‌باشد. بر پایه استنتاج از مبانی نظری و نگرش‌های موجود می‌باشد و در بخش دوم با بررسی نمونه‌های موردی مشابه و نزدیک به پژوهش (طراح معماری و کارکردی مرکز همایشات در نقاط مختلف جهان) و تحلیل آنها به صورت مطالعات تطبیقی استدلالی می‌باشد.

۴- مبانی نظری تحقیق

۴-۱- همایش

به نشست‌هایی اطلاق می‌شود که افراد شرکت‌کننده آن بیشتر نمایندگان دولت‌ها و ارگان‌ها یا افراد متخصص در زمینه‌های فرهنگی و گروه‌های ادبی و اجتماعی و سیاسی هستند و برای نظر و رد و بدل کردن یکسری تصمیم‌های مهم من باب موضوع و یا وضعیتی خاص در کنار هم جمع می‌شوند. (<http://ensani.ir>).

۴-۲- همایش بین‌المللی

همایش‌های بین‌المللی بعضاً در سطوح بزرگ جهانی تشکیل می‌شوند و متشکل از نمایندگان سران و وزیرها و معاونان می‌باشند و در واقع مراکز همایش‌های جهانی بعضاً با طول زمانی منظم و برای مواردی مهم تشکیل می‌شوند. در این مجمع همه اعضای سازمان ملل و کشورهای عضو به ارائه مسائل و مواردی در جهت انتخاب بهترین تصمیم‌گیری‌ها و پیشنهادات در جلسات سالانه و و ادواری خود می‌پردازند.

۴-۳- مفهوم و تعریف فرهنگ

در لغت نامه دهخدا در رابطه با این موضوع چنین نوشته است: «فر، پیشوند + هنگ، از ریشه تنگ اوستایی به معنی فرهیختن و فرهنگ. بین فرهنگها یک موضوع و ارتباط همیشگی وجود دارد و آن این است که فرهنگی زنده می‌ماند که یک بیس محکم و ریشه دار جهت ایستادگی در برابر فرهنگ بیگانگان را داشته باشد (گوردن، کریستوفر و دیگران، ۱۳۸۱).

۴-۴- مفهوم فرهنگ با نگاه یونسکو

با تعریف سازمان جهانی یونسکو در سال ۱۹۸۱ در کنفرانس جهانی مکزیکو: «فرهنگ عبارتست از مجموعه‌ای از عوامل هویتی، فیزیکی و روحی و احساسی که به یک جماعت انسانی و یابه یک جامعه اصالت و اقتدار عطا می‌کند» (سازمان جهانی یونسکو، ۲۰۰۶).

۴-۵- فرهنگ ایرانی

فرهنگ ایرانی در واقع فرهنگی منتج از قومیت‌های مختلف و عقاید بعضاً نزدیک به هم بوده که در طول ادوار مختلف همچنان پابرجا مانده است. فرهنگ ایرانی از قدیمی‌ترین فرهنگ‌ها در بیشتر کشورهای دنیا شناخته می‌شود و قرن‌ها دانش و خردورزی و آداب را آموزش داده است (آشوری، ۱۳۹۲).

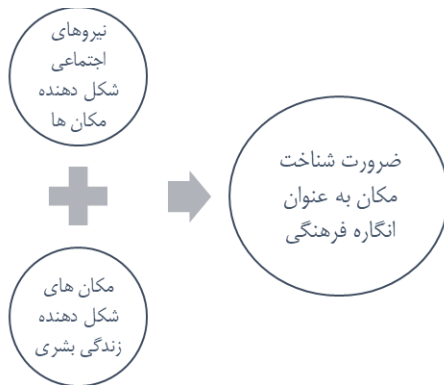
۴-۶- رابطه فرهنگ و تمدن

فرهنگ و تمدن نقاط تلاقی زیادی دارند و رابطه این دو به تاریخ برمی‌گردد و تمدن‌ها شکل‌دهنده فرهنگ‌ها و عادت‌ها و باور‌ها هستند. تا جایی که برخی تمدن و فرهنگ را مترادف یکدیگر بکار می‌برند. (گولد، ۱۳۸۴: ۲۶۷-۲۶۸). گروهی دیگر فرهنگ را شامل همه باورهای انسانی در رابطه با اسطوره‌ها و قهرمانی‌ها در زمینه‌های موفق دینی و مذهبی و هنری می‌دانند. برخی دیگر تمدن را شامل فرهنگ دانسته‌اند با این توضیح که تمدن شامل سخت‌افزارها نیز می‌شود (رجایی، ۱۳۸۹).

۴-۷- توجه به معماری مرتبط با انگاره‌های فرهنگی

با توجه به انگاره‌های فرهنگی معماری باید برآورده‌کننده سه سطح (پاسخ به مردم، پاسخ به راه‌ها، پاسخ به مکان) باشد و انگاره‌ها باورهای مردم هستند که در معماری بایستی بیان گردند.

پاسخ به مردم: معماری بایستی پاسخ‌دهنده به همه اقشار و سنین بوده و به دنبال یک علت وجودی باشد و نیازهای مردم در واقع تشکیل‌دهنده این ساختمایه‌ها به عنوان علت وجودی هستند.

نمودار ۱- ضرورت مکانی. (منبع: نگارنده)

پاسخ به راه‌ها: معماری در واقع روشن کننده مسیر حرکت ملی و فرهنگی است و راه تأیید کننده ایده های جامعه در قالب قومی و منطقه ای می باشد و در واقع فرهنگ جامعه را منعکس می کند. (شکویی، ۱۳۸۲).

پاسخ به مکان: معماری همواره جز هنرهایی است که به شرایط زمینه اش در قالب های فرهنگی وابسته است. طراحی مجموعه کنفرانس های بین المللی هدفش الهام پذیری از محیط برگرفته از الهامات فرهنگی و بومی است که در این راستا تجربه ی دانش گذشتگان بر رابطه ی میان طراحی و شکل های زندگی اجتماعی مردم و ضرورت شناخت آن به عنوان مکان های شکل دهنده زندگی بشری اشاره می دهد (شکوهی، ۱۳۸۲).

۴-۸- نگره‌های ذهنی و معماری ساختمان فرهنگی

بعد مادی فرهنگ شامل بناها، یادمان ها، طرح واره های ملی، ساختمان های عمومی و ... است. از آنجا که فرهنگ ریشه در نگرش ها، باورها آمال ها و .. دارند لذا در همین راستا ارتباط فرهنگ و معماری روشن تر می شود. از آنجا که معماری با ساختمان ارتباط دارد و ساختمان ها بخشی از فرهنگ هر ملت هستند. و لذا بناها و اصول ساخت آنها از الگوها و نمادهای عمومی هر کشوری هستند. در این راستا کارکرد اصلی فرهنگ، پیاده کردن این نگره های ذهنی است به وسیله نمود شکل های واقعی اثر. در این پروسه این نگرش معماری با نگاه پیشینه نقشی موثر به عهده دارد. از مهمترین راه های مثبت و درست اندیشی در زمینه ارتباطات، فرهنگ است. فرهنگ مشخص می کند که چه کارکردهای فضایی با یکدیگر مرتبط باشند و اندازه این رابطه ها چقدر باشد (مهدوی پور، ۱۳۷۷: ۵۷).

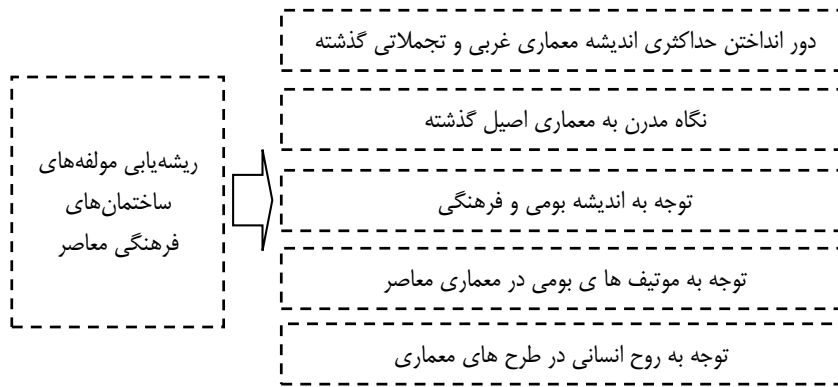
۵- بررسی مولفه های فرهنگی بناهای معاصر ایرانی با نگاه پیوند فرهنگی

در این بخش ساختمان های فرهنگی به عنوان قالب های تحلیل در انتهای فصل دوم بیان می شوند که کارکردهای فرهنگی منتج از آنها می تواند در مسیر پژوهش به عنوان بارزه های معماری ایرانی مفید و موثر باشد.

جدول ۲- منتخب آثار فرهنگی ملی معماری معاصر ایران. ماخذ نگارنده.

تحلیل آثار فرهنگی معاصر		
نام ساختمان / معمار	معمار	تحلیل اثر
مرکز فرهنگی دزفول / فرهاد احمدی		استفاده از موتیف های معماری بومی دزفول در معماری مجتمع ورزشی رفسنجان
سالن اجلاس سران / یحیی فیوضی		توجه به موتیف های سنتی معماری ایران مانند آب انبار و گنبد-توجه به سادگی و شفافیت در فرم- توجه به هندسه مرکزگرای وحدت یافته ایرانی در فضای مرکزی لابی-دعوت کنندگی ورودی بنا و اختصاص عنصر استوانه به عنوان نقطه عطف مرکزی

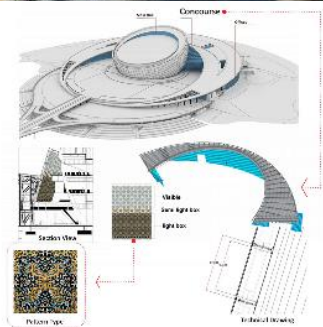
طرح های انتخاب شده در با نگاه فرهنگی و مجموعه های نشست های فرهنگی می باشند که رویکرد های نزدیک در نگرشها و ایده های معماری ایرانی داشته و بیشتر بر هویت معماری ایرانی اشاره داشته و تعداد اندکی از آنها زمینه متفاوت از این قضیه داشته اند و این نتیجه یک اتفاق مهم در ارتقاء معماری ایرانی از بعد پایداری را دارد.

نمودار ۲- نگرش مطرح در ساختمان‌های فرهنگی معاصر. منبع: نگارنده.

شکل ۱- ساختمان سران اجلاس اصفهان.
(منبع: www.alumglass.com)

شکل ۲- نمای پوسته دوم ساختمان اجلاس سران اصفهان (منبع: www.alumglass.com)

۵-۱- نقش هویت و فرهنگ و زمینه

توجه فرهنگ و اصالت بودن از بعد زمینه‌گرایی در از زمان‌های دور با نگاه منطقه‌گرایی، همواره دغدغه‌دهنده‌ای از معماران و طراحان ایران بوده است. این نوع استفاده از منابع و فرهنگ که علاوه بر نگاه کالبدی نگاه معنایی نیز در معماری ایرانی دارد تلاش و جستجوی یک گم شده فرهنگی بوده است که با نگاه‌های مختلفی، مورد واکاوی و تحلیل قرار گرفته است. (گل محمدی، ۱۳۸۱). پیرو موارد مطروحه مراکز همایشی و کنفرانسی جهت ایجاد مکانی در قالب اندیشه‌های نو می‌توانند منبعث از فرهنگ و زمینه خود باشند و در این راستا پذیرفتن نشانه‌های فرهنگی در معماری ساختمان کنفرانس مهم و با ارزش است.

۶- بررسی نمونه‌های موردی

۶-۱- ساختمان اجلاس سران اصفهان

پروژه اجلاس سران اصفهان در شهر اصفهان واقع شده و دارای مساحتی ۲۰۰ هزار متر مربعی در زمینی ۵۰ هکتاری می‌باشد و شامل مجموعه سالن‌های همایش و اقامتی و تفریحی می‌باشد. خطوط دایره‌ای شکل در پروژه نماد آرامش و پیوند تمدن‌ها می‌باشند و یک حلقه ریسمانی به عنوان اتحاد در برگیرنده حجم اصلی می‌باشد. فضای ارگانیک پروژه با یک مسیر خطی همانند باغ‌های ایرانی تعریف می‌شود. نقش سازه بنا در قالب پوسته‌ای مدون در گرداگرد آن واقع شده و المان‌های درون سازه همه فلز بوده و پوسته بنا بتنی می‌باشد. همه اجزای بنا با تحلیل فنی و سازه‌ای دارای ساختاری دو پوسته‌به‌شبه معماری گنبد‌های دوپوسته ایرانی اسلامی ارائه شده است که مقاومتی مناسب در برابر زلزله و باد و آنالیزهای حرارتی - برودتی و آکوستیکی دارد.

۶-۲- مرکز همایش‌های بین‌المللی صدا و سیما

مجموعه کنفرانسی بین‌المللی صدا و سیما در برگیرنده تالار و مجموعه همایشی در کلان شهر تهران است که درون محوطه عظیم و بزرگ سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران واقع شده است. طراحی آن برگرفته از الگوریتم‌های معماری ایرانی اسلامی است. معماری این مجموعه در سال ۱۳۳۷ شروع شد. این مجموعه دارای معماری بی نظیر و سازه‌ای ترکیبی با المان‌ها و

نمادهای معماری ایرانی است که نشانگر پیشینه‌ها و معماری بومی ایرانی بخصوص در طاق نماهای ورودی و نورگیری ها می باشد.

شکل ۳- مرکز همایش‌های بین‌المللی صدا و سیما (منبع: <http://iicc.ir>).

مرکز همایش‌های بین‌المللی صدا و سیما به عنوان یک مرکز و نماد فرهنگی و یکی از بزرگترین مجموعه تالارهای کنفرانسی کشور با ایجاد محفلی مانوس و راحت برای برقراری ایجاد تعامل و تسامح مللها و جوامع بین‌المللی در سطوح مختلف داخلی و خارجی بوده با پیروی از بروزترین امکانات همیشه در سطح عالی جهانی قرار داشته است.

شکل ۳- ورودی مرکز همایش‌های بین‌المللی صدا و سیما (منبع: <http://iicc.ir>).

۳-۶- مرکز کنفرانس نسل جدید در شهر آنته‌یب فرانسه

هفتمین کنگره بین‌المللی نماتولوژی ۲۰۲۲ دارای استفاده انحصاری از مرکز کنفرانس است که تمام الزامات را در محیطی پیشرفته فراهم می‌کند. معماری این ساختمان با پوسته بتنی سفید و متربال شیشه پوشانده شده و یکی از مراکز کنفرانسی مهم در محیطی مملو از درختان و کاملاً ارگانیک می باشد.

شکل ۵- مرکز کنفرانس نسل جدید در شهر آنته‌یب فرانسه (منبع: <https://www.alphavisa.com>).

این ساختمان دارای ورودی تعریف شده و مجزا می باشد و ساختار اتصالات سازه ای در نما گویای یک پیوستگی ساختاری نما و یک اتحاد هستند. این مرکز کنفرانس که مساحتی بالغ بر ۱۴۰۰۰ متر مربع، مشترک با فروشگاه ها و رستوران ها می باشد، یک سایت فوق مدرن برای ارتباط و تبادل است که برای انواع رویدادهای حرفه ای طراحی شده است.

شکل ۶- فضای تجمعی مرکز کنفرانس نسل جدید در شهر آنته‌یب فرانسه (منبع: <https://www.alphavisa.com>).

این مرکز کنفرانس که درست در قلب Juan-les-Pins واقع شده و فقط ۱۵۰ متر با دریا واقع شده است، یک محیط بسیار جذاب برای نمایندگان کنفرانس و یک مکان بسیار کاربردی است که در آن همه چیز با پای پیاده در دسترس است. مرکز شهر آنتیب در فاصله ۲۰ دقیقه ای از فرودگاه بین المللی Nice Côte d'Azur واقع شده است و تمام امکانات و جاذبه های شهر در چند دقیقه از محل برگزاری می باشد. این شاهکار معماری معاصر است که توسط استودیوهای معمار ژان ژاک اوری طراحی شده است. این ساختمان با خطوط زیبا، هماهنگ، جسارت و مدرنیته خود، یک نقطه عطف معماری قوی در کشور فرانسه می باشد. فرم منحنی آن جهت القای آرامش روانی به مخاطبان و رنگ سفید نیز نشانه صلح و اتحاد است که در طراحی آن اتخاذ شده است.

۴-۶- تالار و کنگره Palais در فرانسه توسط معمار معروف روسا

شکل ۷- مجموعه تالار کاخ (Palais) گردشگاهی وسیع با شیب ملایم در فرانسه (منبع: <https://www.arch2o.com>)

شکل ۸- نمای بیرونی و ستون های درخت گونه تالار و کنگره Palais در فرانسه توسط معمار معروف روسا (منبع: <https://www.arch2o.com>)

مجموعه تالار کاخ (Palais) گردشگاهی وسیع با شیب ملایم که آن را به بندر، قلب این شهر ساحلی که توسط ژان لو کوتر در طول ماموریت راسین ایجاد شده است، پیوند می دهد. در طرح توسعه، کاخ کنگره به ویتترین جدید استراحتگاه مردمی تبدیل شده است.

این مجموعه که توسط مجموعه ای از مسیرهای پیاده روی دایره ای به کازینو متصل شده است، میدان عابر پیاده سه بعدی مهیب و بی سابقه ای را ارائه می دهد که همچنین یک ارتباط بی وقفه بین استراحتگاه ساحلی جدید در آگده و شهر تاریخی آن واقع در چند کیلومتری داخل خاک فرانسه است. تالار کاخ در سه سطح امتداد دارد که هر سه آن به یکی از راهروهای پیچ در پیچ وصل می شوند. یک سازمان فضایی بسیار پیچیده امکان دسترسی آسان از داخل و خارج، پیاده یا با دوچرخه، به کلیه خدمات این مرکز را می دهد: این مجموعه شامل لابی، سالن نمایشگاه، دفاتر، اتاق های جلسات و سالتی با ظرفیت ۱۲۰۰ صندلی که تنها رنگ آبی فیروزه ای است. رنگ برجسته در این مجموعه سفید، امواج دریای مدیترانه را تداعی می کند.

یک فضای مربع بزرگ با شیب ملایم در پشت بام مجموعه قرار دارد. در بالای سایت و در یک طرف، یک اتاق پانوراما که شکل آن یک سولن را تداعی می کند (یک پوسته دوکفه ای که معمولاً پوسته تیغ نامیده می شود) مناظر استثنایی از کل چشم انداز اطراف را ارائه می دهد.

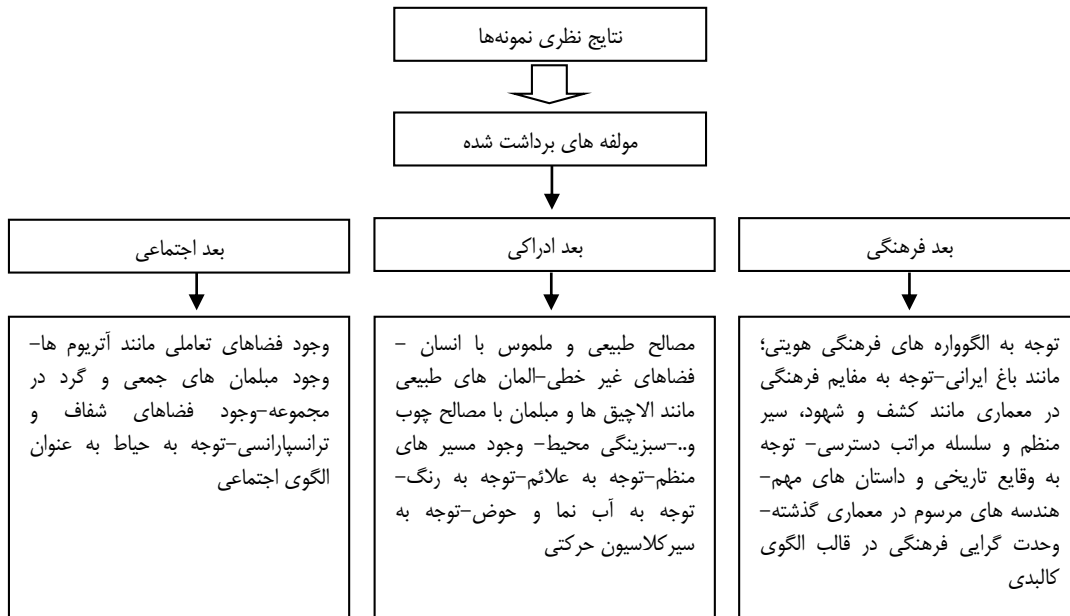
جدول ۲- برداشت نظری طراحی نمونه های موردی. ماخذ: نگارنده.

نمونه ها	عوامل ایجاد کننده	مولفه های موثر در طرح
ساختمان سران اجلاس	سطوح متنوع در دامنه دید بسته و حرکت و تجربه فضاهای متفاوت / پیچیدگی های بصری برجسته و تداعی تصورات مناسب / خودنمایی طرح	ایجاد ایهام، ابهام، تنوع اشکال، تغییر مناظر ضمن حرکت و به کارگیری مفاهیم سمبولیک ناخودآگاه جمعی جامعه و الگوهای فرهنگی
ساختمان صدا و سیما	مکان یابی مناسب شهری-توجه به زمینه های معماری فرهنگی در طرح-هندسه و نقوش فرهنگی-نمادگرایی	توجه به بعد ارتفاعی بنا و قرار گرفتن در دید مناسب شهری، حس فضایی در تمام بخش ها
مرکز کنفرانس نسل جدید در آنتیب فرانسه	توجه به متریا ل مدرن و استفاده از پوسته های چند لایه در سازه-توجه به رنگ بنا و ایجاد کنش بین محیط و انسان به واسطه آن	نگاه به سازه های پوسته ای در طرح و پیاده کردن المان های فرهنگی موجود با نگرش های نوین سازه ای
تالار و کنگره Palais	توجه به متریا ل سفید جهت آرامش و وسعت فضایی دعوت کنندگی و استفاده از مسیرهای پیاده روی دایره ای-قابلیت لمس سطوح و تضاد رنگی در نماها	نگاه سازه های با الهام از طبیعت و منعطف (نگرش های نوین سازه ای)-وجود مسیرهای منسجم و تسلسلی

۴-۷- یافته‌های تحقیق

پیرو مبانی نظری و سوابق اجرایی آنچه مبرهن است توجه به این موضوع است که مجموعه‌های فرهنگی همیشه دربرگیرنده یک معماری منتخب از الگوهای فرهنگی در ساختار درون و بیرون است و عوامل زمینه و بستر به عنوان عضو فراموش نشده این مکان‌ها می‌باشند. توجه به قالب‌های فرهنگی در معماری این گونه بناها منجر به ترویج و اشاعه فرهنگی هر ملتی شده و خواستگاه و پیشینه آن مرز و بوم را در الگوهای معماری به نمایش می‌گذارد. در واقع سالن‌های همایش و مراکز کنفرانسی نمایش دهنده شکل مایه هویتی هر ملتی به عنوان ساختمان‌های مهم و پر اهمیت می‌باشند. در واقع شاخص‌های فرهنگی از عناصر تاثیرگذار به عنوان الگوواره‌های ذهنی مردم بر می‌خیزند و این عناصر در معماری ایران از باغ‌های ایرانی، خانه‌های حیاط دار، مصالح، طبیعت‌گرایی، وحدت و مرکز‌گرایی و تنوع بعد بصری نماها و .. تاثیر می‌پذیرند.

نمودار ۳- معرفی شاخصه نظری نمونه‌ها. منبع: نگارنده.

۵- نتیجه‌گیری

آنچه از متون تحقیق برداشت شد بدین گونه است که عامل اصلی رسیدن فرهنگ‌ها به هم و پیدایش تعامل با مصالحه و اندیشیدن رخ می‌دهد. تبادل نظر در مکان‌های فرهنگی در قابل پیوند تمدن‌ها و ملت‌ها رخ می‌دهد و مکان تبادل بایستی پیرو یکسری مولفه‌های محیطی و کالبدی مناسب از نظر معماری متناسب با هویت ایرانی باشد. زیرا که معماری ایرانی غنی از عناصری ارزشمند مانند حیاط، روزن، ایوان، درختان و گیاهان فضلی و بحث جلوه‌های نور و فراز و نشیب‌های منطقی می‌باشد. با توجه به مباحث ذکر شده فضای معماری مرکز همایش‌ها در طراحی معماری بایستی دارای آلت‌رناتیوهای معماری ایرانی و عناصر مثبت مکانی در جهت بروز اندیشه‌های نو باشد. در این راستا با پیروی از عناصر هویتی معماری ایرانی و همچنین همخوانی کامل با زمینه فرهنگی از نظر منظر و چشم‌اندازهای طبیعی و نمادهای فرهنگی آن باشد تا بتواند ایجاد حس غنی تعامل و ارتباط انسانی را به جریان بگذارد. طراحی مراکز همایشی در سطح و گستره ملی و بین‌المللی با پیروی از الگوهای فرهنگی در یک فضا می‌تواند نشانه‌های هویتی را در انسان زنده نگه دارد. هر بنا با پیروی از فرهنگ مردم می‌تواند بازگوکننده‌ی حالات مناسبی از معماری یک جغرافیای خاص باشد. الگوهای کالبدی می‌توانند ریشه در معماری بومی و سنتی منطقه مورد مطالعه داشته و حالات مناسبی را برای بازدید کنندگان القا کنند و موجبات تعاملات اجتماعی آنان را فراهم سازند.

- ساختارهای فرهنگی اگر با متد درک مردم و توجه به فضاهای جمعی پیش روند، نقش مهمی در ایجاد مجموعه‌ای مطلوب را دارا می‌باشند.
- الگوهای فرهنگی در قالب مرکز تعاملات فرهنگی می‌تواند در روشنایی چراغ هویتی هر ملتی نقش مهمی داشته باشد.
- در صورتی که به بعد احساسی و اجتماعی انسان‌ها فکر شود و جنبه‌های آرامش‌دهنده و تجمعی با خصوصیات فضایی دل‌انگیز رعایت شود همواره مکان‌های فرهنگی می‌توانند در رسالت خود به عنوان مکان‌های عمومی نقش آفرینی کنند.

۱. آشوری داریوش. (۱۳۹۲)، تعریف ها و مفهوم فرهنگ، نشر: آگاه .
۲. برزگران شاهین؛ امینیان امیراحمد و بگما حسین (۱۳۹۲)، جستاری در باب بررسی منطقه گرایی در معماری نمونه موردی : معماری اصیل منطقه کردستان، همایش ملی معماری، شهرسازی و توسعه پایدار با محوریت از معماری بومی تا شهر پایدار، مشهد، موسسه آموزش عالی خاوران.
۳. دهخدا، علی اکبر. (۱۳۷۷)، لغت نامه تهران، دانشگاه تهران. موسسه لغت نامه دهخدا. تهران.
۴. زادگان افشرد نادر (۱۳۹۰)، فضای گفتگوی شهر تهران - طراحی تالار و میدان شهری تهران، پایان نامه کارشناسی.
۵. سرمست بهرام وتوسلی محمد مهدی (۱۳۸۹)، بررسی و تحلیل نقش مقیاس مکان درمیزان حس تعلق به مکان (مطالعه موردی: شهر تهران)، نشریه مدیریت شهری.
۶. شکوهی، محمد (۱۳۸۲)، نقش فرهنگ در رفتار و خلاقیت، مجله نمایه پژوهش بهار و تابستان، شماره ۲۶ - ۲۵.
۷. برولین، برنت. (۱۳۸۳)، معماری زمینه‌گرا (سازگاری ساختمان‌های جدید با قدیم)، ترجمه راضیه رضازاده. اصفهان: نشر خاک.
۸. حسن پور نادر وسلطان زاده حسین. (۱۳۹۵)، عوامل پس زمینه تحولات معماری معاصر ایران در دوران پهلوی دوم و مقایسه تطبیقی آن با ترکیه، باغ نظر، شماره ۲۴، صص ۳۹-۵۲.
۹. سازمان جهانی یونسکو، ۲۰۰۶.
۱۰. حسنی، الهام، (۱۳۹۳)، تالار شهر، نمادی از تعامل میان مردم و شورا و طراحی آن بر اساس معماری پایدار (نمونه موردی شهرمهاباد)، اولین کنگره تخصصی مدیریت شهری و شوراهای شهر، ساری، مرکز همایش‌های توسعه ایران.
۱۱. خستو مریم وسعیدی رضوانی نوید (۱۳۸۹)، عوامل موثر بر سرزندگی فضاهای شهری خلق یک فضای شهری سرزنده با تکیه بر مفهوم مرکز خرید پیاده، نشریه هویت شهر، سال چهارم، شماره ۶.
۱۲. گوردن کریستوفر و ماندیسایمون (۱۳۸۱) دیدگاه‌های اروپایی درباره سیاست فرهنگی، ترجمه هادی غبرائی، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی، چاپ اول، ۱۳۸۱، ص ۸۲.
۱۳. مداحی سیدمهدی؛ عابدی محمدحسین و اکبری شیما (۱۳۹۵)، مرکز همایش‌های مردمی الگویی مناسب جهت ارتقاء تعاملات اجتماعی شهروندان، سومین کنفرانس بین‌المللی عمران، معماری و توسعه اقتصاد شهری، شیراز.
۱۴. مهدوی پور، حسین، (۱۳۷۷)، مقدمه‌های بر تأثیر فرهنگ در معماری مسکن و محیط روستا، شماره ۸۴. صفحات ۶-۵۲
۱۵. نیک نفس، امیر (۱۳۹۵)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، بازنگری در طراحی تالارهای شهری با تأکید بر ارتقاء مشارکت اجتماعی و مدنی؛ نمونه طراحی: تالار شهر بابل، مؤسسه‌های آموزش عالی غیردولتی-غیرانتفاعی - دانشگاه شمال /
16. www.alumglass.com.
17. <https://www.alphavisa.com>.
18. <https://www.arch2o.com>